

# **ПРОТОКОЛ**

**№ 5/10.04.2025 г.**

## **РЕДОВНО ЗАСЕДАНИЕ НА СЪВЕТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ ПО ЗАКОНА ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ**

Днес, 10.04.2025 г., в сградата на институцията на омбудсмана на Република България, с адрес: гр. София, ул. „Георг Вашингтон“ № 22, Заседателна зала, се проведе редовно заседание на Съвета за наблюдение по Закона за хората с увреждания.

Присъстваха следните членове на Съвета:

1. Светослав Чернев – заместник-председател на Съвета и представител на организациите на и за хора с увреждания;
2. Д-р Ева Жечева – директор на дирекция „Права на детето“ в администрацията на омбудсмана и заместник-член на Съвета за наблюдение;
3. Д-р Иван Дечев – представител на омбудсмана на Република България;
4. Антоанета Пенева – представител на организациите на и за хора с увреждания;
5. Ани Андонова – представител на организациите на и за хора с увреждания;
6. Мария Кръстева – представител на организациите на и за хора с увреждания;

Отсъстват доц. Ана Джумалиева и проф. Баки Хюсеинов, както и проф. Стоян Ставру, представител на Българска академия на науките  
Секретар: Грета Савчева

Присъстваха още:

Д-р Поля Христова – представител на Комисия за защита от дискриминация.

Заседанието беше открито в 11:06 ч. от Светослав Чернев – заместник-председател на Съвета и представител на организациите на и за хора с увреждания, който благодари за присъствието на присъстващите за участието им в редовното заседание на Съвета за наблюдение по закона за хората с увреждания.

Заседанието протече при следния дневен ред:

1. Обсъждане на Годишна програма за дейността на Съвета за наблюдение за 2025 г.

2. Обсъждане на Годишен доклад за дейността на Съвета за наблюдение за 2024 г.

3. Обсъждане на проект на препоръки след тематичното заседание на Съвета „Право на достъп до образование за децата със специални образователни потребности“ на 17.12.2024 г.

4. Разни.

В установения срок не са получени предложения за включване на допълнителни точки в дневния ред.

След кратко въведение Светослав Чернев даде думата на членовете за предложения и допълнения по проекта за дневен ред.

На заседанието е налице необходимият кворум и тъй като нямаше предложения и допълнения по дневния ред, той беше подложен на гласуване.

**Дневният ред беше приет с единодушие.**

**По точка 1:**

**1. Обсъждане на Годишна програма за дейността на Съвета за наблюдение за 2025 г.**

Д-р Иван Дечев обърна внимание, че Годишната програма е допълнена и разширена след проведена среща в институцията на омбудсмана на Република България с деца, страдащи от заболяванията Спина Бифида и Хидроцефалия и техните родители. Посочи, че програмата е амбициозна и изрази надежда, че когато бъде избрано ново ръководство на институцията, тя да бъде реализирана.

Г-н Светослав Чернев предложи, когато бъде избран новият омбудсман, да се проведе ново заседание на Съвета, на което да бъде запознат с Програмата.

Отново обърна внимание, че на това заседание трябва да се поставят проблемите на хората с увреждания при използване на редица транспортни услуги, като за целта бъдат поканени и представители на ресорните министерства.

Д-р Ева Жечева смята, че това ще бъде обсъдено на следващото заседание на Съвета.

Д-р Иван Дечев посочи, че традицията да се разглеждат актуални проблеми трябва да продължи и затова трябва да има по-чести заседания на Съвета.

Д-р Иван Дечев предложи като първа стъпка за подобряване работата на Съвета да бъдат предприети мерки, всички протоколи от заседанията на Съвета и

отчети за дейността му да бъдат публикувани на сайтовете на институцията на омбудсмана и на КЗД. А като втора стъпка предлага да се създаде официален сайт на Съвета за наблюдение. Може би това би могло да се реализира по някакъв проект, тъй като той трябва да се поддържа.

Д-р Ева Жечева сподели идеята на Иван Дечев да се създаде онлайн платформа, за да могат на нея да бъдат задавани въпроси от гражданите, предвид все по-големия брой и разнообразни теми, които ежедневието налага.

Д-р Поля Христова изрази мнение, че това е много добра идея с цел популяризиране на дейността на Съвета.

Годишната програма за дейността на Съвета за наблюдение за 2025 г. беше подложена на гласуване. Всички присъстващи гласуваха „за“. Няма „против“ и „въздържал се“.

#### **По точка 2:**

### **2. Обсъждане на Годишен доклад за дейността на Съвета за наблюдение за 2024 г.**

Д-р Иван Дечев посочи, че в Годишния отчет максимално подробно е отразено какво е направено през предходната година, но тъй като не всички институции са изпратили своите становища, смята, че това е повод да се изпратят нови препоръки.

На гласуване беше подложено приемане на точка 2-ра.

Всички присъстващи гласуваха „за“.

#### **По точка 3:**

### **3. Обсъждане на проект на препоръки след тематичното заседание на Съвета „Право на достъп до образование за децата със специални образователни потребности“ на 17.12.2024 г.**

Г-н Светослав Чернев благодари за добрата организация на срещата и изрази мнение, че тя е била много ползотворна.

Д-р Ева Жечева посочва, че след провеждането на заседанието изготвените препоръки са доразвити и допълнени на база установени тенденции – например

намаляване на броя на децата със СОП в 11-ти и 12-ти клас. Друга тенденция е, че децата променят формата на обучение, а след проведената среща с представители на сдружението „Спина Бифида и Хидроцефалия“, препоръките са допълнени с предложения в областта на спорта за тези деца. Подчерта, че от години институцията на омбудсмана призовава да бъде извършен цялостен анализ на приобщаващото образование. Омбудсманът настоява да се разпише визия за приобщаващото образование, да се прилага индивидуален подход и насочване на децата след 7-ми клас, да се създадат условия за приобщаваща среда в детските градини и училищата. Професионалното образование също е намерило място в препоръките. Акцентирано е, че проблемът с достъпността в учебните заведения следва да бъде решен, като се работи и за достъпността на учебното съдържание и учебните материали. Посочи, че това е предложение на г-н Хюсеин Исмаил по отношение на деца с нарушено зрение.

Г-жа Мария Кръстева предлага също да бъдат включени и други деца – тези с увреден слух и да има асистент за глухи деца в училищата. Новите технологии и индивидуалните технически средства да бъдат законово регламентирани въведено в системата на образованието.

Г-жа Ани Андонова изтъкна, че имало необучени специалисти в училищата, които не знаят как да използват тези технически средства.

Д-р Жечева предлага да се намали административната тежест за сметка на работата с децата с увреждания. При разговори с представители на МОН е останала с впечатлението, че се отделят сериозни средства за приобщаващото образование, но същите се използват за други неща-например ремонт на кабинет или плащане на сметки за ток.

Д-р Ева Жечева акцентира върху проблема с ресурсните учители, а именно, че когато има едно или две деца със СОП, назначаването на такъв учител не оправдава финансовите средства, затова и те се назначават по определен проект. Но когато той приключи, след това нищо не се случва. Настоява да има устойчивост.

Д-р Ева Жечева изрази мнение, че много родители предпочитат обучението в ресурсните центрове, за да избегнат недружелюбната среда в училище спрямо децата със СОП. Предлага институт за изследване на образование, на който да се възложи извършването на анализ.

Д-р Иван Дечев предложи, след като бъдат получени отговори и становища по направените препоръки, да се проведе ново заседание на Съвета, на което да се види кое от направените предложения не е изпълнено и да бъдат предприети допълнителни действия съгласно правомощията на Съвета.

Г-н Светослав Чернев предлага в препоръките да бъде включен въпросът за създаване на регистър на достъпните училища.

Предлага също така членовете на Съвета да извършват активни проверки на място относно достъпността на средата, защото документално изглежда, че всичко е наред, но на практика не е така.

Д-р Дечев сподели, че на срещата с децата със Спина Бифида е била коментирана възможността да се извършват такива проверки.

Д-р Ева Жечева предложи МОН да увеличи фонда си за подкрепа на общинските училища, а по отношение на националните програми посочи, че има разработени конкретни модули, но поради липса на устойчивост, те „потъват“.

Д-р Поля Христова посочи, че КЗД не е сертифицирала училища, в които е изградена достъпност.

Г-жа Антоанета Пенева изтъкна, че за съжаление разбиранията на хората за достъпна среда са различни. Посочи, че в практиката е установила, че е достъпен само входа на училището, но не и вътре кабинетите на други етажи. А как детето ще се придвижи до всеки отделен кабинет или сервизно помещение, изобщо не се взема под внимание. Когато не може да се придвижи до друга класна стая, то остава само.

Г-н Светослав Чернев обърна внимание и на факта, че дори да има осигурено финансиране от страна на МОН за изграждане на достъпност в някое училище, ако сградата се окаже паметник на културата, се изисква становище и от НИПК.

Г-жа Антоанета Пенева сподели, че по нейни наблюдения повечето директори не са заинтересовани да се осигури достъпност и създавали и други пречки пред децата и техните родители с отказ да ги допуснат в сградата на училището. Даде за пример как отказват да направят един парапет, който да улесни детето, а отделят средства за въвеждане на пропускателен режим.

Отбеляза, че в столичното 23 СУ е създадена достъпна архитектурна среда за децата със СОП, както и в много други училища в гр. София, но не така стои въпросът с училищата в по-малките градове.

Д-р Ева Жечева предложи да се извърши проверка в училището за глухи деца, защото е чула, че там доста проблеми.

Г-жа Ани Андонова сподели, че в училището за деца с увредено зрение е предоставен етаж, на който да се създаде социално предприятие.

Д-р Ева Жечева предложи още да бъдат обучени представители на граждански организации да осъществяват мониторинг в цялата страна на конкретни места – в образователни институции, социални институции и други.

Д-р Иван Дечев предлага в новите препоръки да бъдат обхванати и други критерии за достъпност, например транспорт.

Направените предложения и допълнения към препоръките бяха подложени на гласуване и приети с пълно единодушие.

#### **По точка 4:**

#### **4. Разни.**

Д-р Ева Жечева настоя да се дава повече гласност на дейността на Съвета, като се организира пресконференция, когато има избран нов омбудсман.

Д-р Иван Дечев подкрепя предложението и смята, че трябва да се направи цялостна медийна и комуникационна стратегия за дейността на Съвета. Предлага да се организира ново заседание на Съвета през месец юни 2025 г. От гледна точка на предходното заседание да се помисли за създаване на механизъм за работа с различни НПО-та по различни теми, защото проведената дискусия за приобщаващото образование е била много успешна.

Г-жа Ани Андонова отбеляза, че на тези дискусии трябва да се дава гласност не само на проблемите на децата с увреждания, но и на добрите практики, тъй като такива съществуват.

Д-р Поля Христова изрази мнение, че показването на добрите практики е стимул за всички заинтересовани страни да се стремят да създадат и те такива.

Д-р Ева Жечева предлага да се помисли как да бъдат събрани добрите практики, за да бъдат популяризирани – дали да се създаде сайт или да се издаде наръчник, изобщо да бъдат огласени по подходящ начин.

С писмо да се обърнем към всички субекти, които да споделят добрите практики и Съвета да ги популяризира.

Г-жа Мария Кръстева в тази връзка сподели опита на тяхната организация. Обясни, че родители на глухите деца събират и качват различни видеа на Фейсбук страницата на организацията и така ги популяризират. Показа и видео на глухо дете, което чете.

Д-р Ева Жечева настоя да се създаде Фейсбук страница на Съвета за наблюдение, която да покаже от една страна какво се прави, а от друга да имаме информация и от други потребители.

Д-р Иван Дечев изрази подкрепа на идеята за Фейсбук страница на Съвета и отбеляза, че е добре да бъде обмислена възможността и за създаване на официален сайт.

Д-р Поля Христова допълни, че по този начин проблемите на хората с увреждания ще се опознаят по достъпен начин от много по-голяма аудитория. Освен това ще бъде начин да се намира общото между децата и така ще се предотвратява напрежението между тях.

Г-н Светослав Чернев призова в бъдеще да продължат тези заседания, защото са изключително полезни и ценни. В заключение благодари на институцията на омбудсмана за организирането на настоящото заседание.

Г-н Светослав Чернев закри заседанието в 12:03 часа.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ:** .....

Име, фамилия, подпис

**ЧЛЕНОВЕ:**

1. ....

Име, фамилия, подпис

2. ....

Име, фамилия, подпис

3. ....

Име, фамилия, подпис

4. ....

Име, фамилия, подпис

5. ....

Име, фамилия, подпис

6. ....

Име, фамилия, подпис

7. ....

Име, фамилия, подпис

**СЕКРЕТАР:**.....

име, фамилия, подпис